

Anders Anagrius
Nämndansvarig barn & ungdom
08 560 39 192
anders.anagrius@ekero.se

Kapacitetsplan 2013-2022 samt förslag till ny skolorganisation

Dnr BUN13/77-611

Inledning

Nämndkontoret Barn och Utbildning gör årligen en kapacitetsprognos för de kommande 10 åren. Underlaget utgörs av den byggbaserade befolkningsprognosen och en lokalkapacitetsbedömning för förskolor och grundskolor i kommunen. Den årliga kapacitetsprognosen redovisas i tabellform dels för kommunens som helhet och per delområde. Kapacitetsprognosen för åren 2013 – 2022 biläggs.

I den nya läroplanen för grundskolan (LGR – 11) är en utgångspunkt att grundskolan organiseras utifrån 3 nivåer. Ett som omfattar åren F – 3, ett för åren 4 – 6 och ett för åren 7 -9. Det illustreras kanske tydligast genom att uppnåendemålen är formulerade utifrån detta perspektiv och som följd av det de nationella proven i år 3 och betyg efter år 6. I samarbete med produktionsledningen för de kommunala grundskolorna har förslag till anpassning av skolorganisationen till LGR-11 gjorts och som också överensstämmer med den prognostiserade utvecklingen av behovet av platser i grundskolan.

I PM:t redovisas också en bedömning av vilka lokaltillskott som är nödvändiga vid de olika skolorna för att kunna tillgodose platsbehovet. Bedömningen syftar till att anpassa skolorganisationen enligt den nya läroplanen samt att lösa kapacitetsfrågorna på ett för kommunen fördelaktigt sätt såväl ur ett skol- och pedagogiskt perspektiv som ur ett ekonomiskt.

Skolkapacitet Ekerö kommun 2013 - 2022

Befolkningsutvecklingen har under de senare åren kännetecknats av små årskullar i åldrarna 12 – 15 år och ökande årskullar bland elever i de tidiga

skolåren. I takt med att de små årskullarna nu lämnar grundskolan och årskullar på omkring 440 elever prognostiseras vara ett genomsnitt för årskullar som börjar grundskolan i kommunen under de kommande 10 åren kommer elevantalet succesivt att öka och då främst i de äldre grundskoleåren. Det illustreras tydligt av antalet 12-åringar som förväntas öka från 345 år 2012 till 473 år 2021.

Befolkningsutveckling i gruppen 0 - 15 år, 2012 - 2022 i Ekerö kommun										
Ålder	2012	2013	2014	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0	191	187	184	183	193	199	204	209	214	216
1-5	1917	1879	1836	1792	1842	1881	1924	1969	2013	2048
6	399	448	440	449	401	426	431	439	448	456
7-9	1297	1288	1316	1325	1370	1338	1320	1321	1358	1379
10-11	830	861	863	883	891	932	940	940	900	896
12	345	400	428	427	449	424	467	465	476	464
13-15	1000	1039	1075	1154	1268	1291	1289	1323	1339	1386
år 6 -15		4036			4379					4581
0-15	5 979	6 102	6 142	6 213	6 414	6 491	6 575	6 666	6 748	6 845

Med utgångspunkt från den byggbaserade befolkningsprognosen 2013 samt att efterfrågan på skolplatser i andra kommuner är i nivå med dagens ökar behovet av platser i förskoleklass och grundskola i hela kommunen med drygt 500 till år 2021. Det motsvarar en 2 parallellig F – 9 skola.

En enkel lösning på detta ökade behov är att etablera en ny grundskola i kommunal eller fristående regi centralt i kommunen. Det finns dock ingen mark reserverad för sådant ändamål. Ett sådant projekt skulle också med tanke på detaljplaneprocessen behövt påbörjats under året för att hinna möta den succesiva ökningen av grundskolelever i kommunen. En ytterligare osäkerhet är att en helt ny 2 parallellig grundskola skola är en mycket stor investering som ska väga mot övriga angelägna investeringar i kommunen .

Dagens skolkapacitet klarar dock att omhänderta en del av ökningen men inte hela. Rent ytmässigt matematisk finns kapacitet att klara huvudelen av ökningen men lokalerna i de kommunala skolorna är inte tillräckligt flexibla eller anpassade till modern undervisning att de enkelt kan klara en tillräckligt stor andel av ökningen som redovisas i tabellen nedan. Det reella underskottet på platser i förhållande till kapaciteten år 2022 är betydligt större. Både av de ovan redovisade skälen men även att det helt enkelt inte är möjligt att vid alla

skolor ha fullt kapacitetsutnyttjande. Ett överskott på 100 – 150 platser är därför närmare ett realistisk fullt kapacitetsutnyttjande.
En genomgång och analys av förutsättningarna område för område och bitvis skola för skola är därför nödvändig.

Platsbehov Ekerö kommun 2013 - 2022							Reserv
	2013	2017	2022	ökn 2022	platstillg	dif 2022	
F-5	2 474	2 538	2 608	134	2 425	-181	
6-9	1 172	1 449	1 586	414	1 606	20	
tot	3 646	3 987	4 194	548	4 031	-161	-126
							Tot -287

Platsbehov anges som det antal elever som behöver beredas plats i skolor i kommunen, inkl. fristående skolor. Ett förväntat antal elever som söker skolplats utanför kommunen har räknats av från platsbehovet.

Platstillgång anges utifrån en standardiserad beräkning av ytor i de olika skolorna. Den tar inte hänsyn till skillnader i skolspecifika lokallösningar eller särskilda pedagogiska behov. Erfarenhetsmässigt behövs också en marginal på ca 10% för att klara variationer.

Skolkapacitet Färingsö

Elever bosatta på Färingsö går i hög grad hela grundskolan på ön. Av de idag ca 1 200 eleverna i förskoleklass och grundskola går ca 1 000 i skolorna på Färingsö. Av de ca 200 som väljer annan skola går hälften till skolor utanför kommunen. De som väljer en skola i kommunen men utanför Färingsö går flertalet till Birkaskolan eller Drottningholmsskolan – Mälaröarnas Waldorfskola, några elever företrädesvis från Skå väljer även Tappströmsskolan.

Den nuvarande skolkapaciteten i området uppgår till 1 293 platser. Till detta kommer de ca 200 elevplatser som finns på andra håll i kommunen eller utanför kommunen. Dagens kapacitet kan därför sägas uppgå till totalt 1 493 platser.

Platsbehovet förväntas 2022 uppgå till ca 1230. Genom ett flexibelt och gemensamt lokalutnyttjande i Stenhamra- och Uppgårdsskolorna bedöms lokalkapaciteten kunna räcka till fram till år 2022 med nuvarande befolkningsprognos som utgångspunkt.

Platsbehov färingsö 2013 - 2022						
	2013	2017	2022	ökn 2022	platstillg	dif 2022
F-5:	760	766	765	5	769	4
6-9:	391	450	463	72	524	61
Tot	1151	1216	1228	77	1293	65

Platsbehov anges som det antal elever som behöver beredas plats i skolor i kommunen, inkl. fristående skolor. Ett förväntat antal elever som söker skolplats utanför kommunen har räknats av från platsbehovet.

Platstillgång anges utifrån en standardiserad beräkning av ytor i de olika skolorna. Den tar inte hänsyn till skillnader i skolspecifika lokallösningar eller särskilda pedagogiska behov. Erfarenhetsmässigt behövs också en marginal på ca 10% för att klara variationer.

Södra Färingsö är ett av kommunens utvecklingsområden och under de kommande åren planeras för en relativt omfattande nybebyggelse. Större delen av den planerade nybebyggelsen ligger inom Skå skolas upptagningsområde. Även om den teoretiska kapaciteten för Färingsö som helhet kan räcka för de kommande 10 årens behov är det sannolikt att efterfrågan på skolplats i Skå skola kommer att öka då det är den geografiskt närmaste skolan.

Skolkapacitet Lovö

Elever bosatta på Lovö söker sig i hög grad till skolor utanför kommunen. För de yngre skolåren handlar det om att ca hälften av eleverna går utanför kommunen och för de äldre är det ca 80 %. I befolkningsprognosen beräknas ingen ökning av antalet barn i området. Ur ett kapacitetsperspektiv rör det sig om ett fåtal elever som det årligen behöver beredas plats för, varför ingen ytterligare analys görs.

Skolkapacitet Munsö Sundby

Munsöskola har god tillgång på platser även i längre perspektiv. Årligen söker sig ett 10-tal elever till Tappströmsskolan för börja år 6. Sundby skola har kapacitet för ca 150 elever i år F – 5. En renovering av det äldre s.k. regnbågshuset genomförs under året. I samband med den kommer ytterligare ett klassrum att i tillskapas i huset. Det möjliggör undervisning upp t o m år 6. Någon betydande ökning av elevunderlaget anger inte befolkningsprognosen.

Platsbehov Ekerö tätort						
Med Munsö, Sundby och Lovö						
	2013	2017	2022	Ökn 2022	Platstillg	Dif 2022
F-5:	1710	1746	1791	81	1660	-131
6-9:	780	989	1099	319	1073	-26
Tot	2490	2735	2890	400	2733	-157

Platsbehov anges som det antal elever som behöver beredas plats i skolor i kommunen, inkl. fristående skolor. Ett förväntat antal elever som söker skolplats utanför kommunen har räknats av från platsbehovet.

Platstillgång anges utifrån en standardiserad beräkning av ytor i de olika skolorna. Den tar inte hänsyn till skillnader i skolspecifika lokallösningar eller särskilda pedagogiska behov. Erfarenhetsmässigt behövs också en marginal på ca 10% för att klara variationer.

Skolkapacitet Ekerö tätort

I Ekerö tätort finns Sanduddens skola och Närlunda skola som bägge är F – 5 skolor. F – 9 skolor är Träkvista och Ekebyhovskolan. Tappströmsskolan är en 6 – 9 skola. I tätorten finns därutöver en fristående skola, Birkaskolan som är en F – 9 skola.

Sanduddens skola rymmer i dag ca 250 elever i åren F – 5, men tar läsåret 2013 – 14 emot 290 elever. Utöver platsbristen behöver skolan mer ändamålsenliga lokaler för att lösa en idag otillfredsställande och mer än besvärlig matsituation samt utökade lokaler för idrott, slöjd m.m. Gemensamhetsytorna motsvarar ungefär behoven för en skola mot yngre år, hälften så stor som dagens Sanduddens skola. I och med att Sanduddens förskola får nya lokaler finns goda utbyggnadsmöjligheter för skolan.

På Träkvista skola pågår ombyggnationer. Lokaleffektiviseringar görs och äldre uttjänta skollokaler ersätts med nya. I planeringen ingår att den särskilda undervisningsgrupp som finns vid Klöverskolan också ska inkluderas i Träkvista skola. Någon ytterligare kapacitet planeras inte utan skolans totala kapacitet kommer att vara ca 500 elever i åren F – 9.

Närlunda skola projekteras för närvarande ombyggnad inom ramen för skolåren F - 5. Inom ramen för det nuvarande projektet görs ingen utökning av kapaciteten men projektet medger en framtida utbyggnad. Projekteringen görs

dock så att en utökning med två klassrum kan göras.

Ekebyhovskolan var ursprungligen byggd som en skola för de lägre åldrarna men är numer en F – 9 skola. Till skolan hör även kommunens grundsärskola. På skolan går även elever med höggradig autism som läser enligt grundsärskolan läroplan. De eleverna behöver möjlighet till mindre sammanhang. En paviljong kommer att uppföras under hösten för att tillgodose behovet. Ekebyhovsskolan har en beräknad kapacitet för 560 elever. Då skolan ursprungligen inte är planerad för verksamhet mot de högre grundskolåren är det praktiskt mycket svårt att nyttja hela den teoretiska kapaciteten. En grundlig analys av dessa lokaler är nödvändig för att i detalj kunna bedöma kapaciteten. Med nuvarande intag av elever i förskolklass kommer skolan behöva en ökad kapacitet för de äldre åldrarna. Möjligen kan den kapaciteten till stor del tillföras genom förändringar i den befintliga skolan, väggar flyttas varvid ett effektivare lokalutnyttjande erhålls. På detta sätt skulle behovet av nya tillskott av lokaler kunna minimeras.

Tappströmskolan är en 6 – 9 skola med en beräknad kapacitet om 550 elever. För närvarande går ca 350 elever där. Skolan fungerar även som evakuering för årskurs 5 i Närlundaskolan under ombyggnaden. Därutöver tas ytor (motsvarande 2 klassrum och grupprum) i anspråk för fritidsklubbsverksamhet. I Tappströmskolan bedrivs även förberedelseklassverksamhet för nyanlända grundskoleelever. Sammantaget ger det ett betydligt högre lokalutnyttjande än vad det inskrivna antalet elever visar. Skolledningen har därför aviserat behov av att redan från höstterminen 2014 ta i anspråk lokaler.

Förändrad skolorganisation för grundskolan.

I den nya läroplanen för grundskolan (LGR – 11) är en utgångspunkt att grundskolan organiseras utifrån 3 nivåer. Ett som omfattar åren F – 3, ett för åren 4 – 6 och ett för åren 7 -9. Det illustreras kanske tydligast genom att uppnåendemålen är formulerade utifrån detta perspektiv och som följd av det de nationella proven i år 3 och betyg efter år 6.

Det är angeläget att kommunens skolorganisation är i överensstämmelse med den nya läroplanen

Skolorganisationen i kommunen är idag uppbyggd utifrån ett F-5 samt 6- 9 perspektiv och till viss del med ambitionen att ha sammanhållna F – 9 skolor. En anpassning av skolorganisationen till läroplanen innebär på flera håll inga förändringar utifrån ett lokalperspektiv. Det gäller de två F – 9 skolorna

Ekebyhov och Träkvista, samt F – 6 skolan i Färentuna. Även Stenhamraskolan och Uppgårdsskolan som är en resultatenheter bör kunna anpassa verksamheten till läroplanens intentioner utan betydande lokalförändringar.

Skå skola är idag en F – 5 skola och har inte möjlighet att utan komplettering av lokaler utöka verksamheten med ytterligare en årskurs. Ett antal av eleverna i Skå skola väljer att i år 6 börja i Tappstömsskolan. Det är rimligt att anta att detta mönster kommer att gälla även i framtiden. Beslutas om en ändrad skolorganisation enligt ovan bör en utbyggnad av Skå skola övervägas. Alternativet är att enbart bedriva skola för åren F – 3 och hänvisa till i första hand Stenhamraskolan för åren därefter. Men även det kräver lokalanpassningar.

Munsö skola är i dag en F – 5 skola med ett lågt elevantal i förhållande till kapaciteten och skulle också utan svårigheter bedriva undervisning upp till och med år 6.

För Sundby skola som är en enparallellig F- 5 skola krävs ett tillskott av lokaler motsvarande ett klassrum. Det behovet tillgodoses nu i och med den renovering som görs.

Sanduddens skola som är en F-5 skola har inom sitt upptagningsområde ett ökande elevunderlag. Skolan har därför succesivt byggts till med provisoriska paviljonger för fyra klassrum. Skolan har dessutom en icke ändamålsenlig matsituation och praktisk/estetiska undervisningslokaler som bara kan ta emot ca 11 elever vardera. Det gör att behovet av ändamålsenliga lokaler är stort. När ombyggnaden kommer tillstånd kan också en utbyggnad för att kunna ta emot ytterligare en årskurs beaktas.

Närlundaskolan renoveras nu och i den projekteringen görs det möjligt för en utbyggnad med två klassrum för en framtida år 6. I dagsläget finns dock inga beslut för en komplettering med de två klassrummen för år 6.

Tappströmsskolan är idag en 6 – 9 skola, se avsnittet ovan. En förändrad skolorganisation skulle med dagens elevantal innebära en minskning med ca 100 elever. Succesivt ökar dock elevunderlaget i takt med större årskullar och ett underlag för skolan på 150 - 160 elever per årskull är rimligt mot slutet av prognosperioden. Skolan skulle då ha omkring 465 elever.

Väljs andra förändringar genom till exempel flytta årskurserna 7 – 9 från Ekebyhovsskolan eller Träkvista skolan skulle Tappströmsskolan tillföras ytterligare ca 50 elever per årskurs. Då kommer Tappstömsskolan att nå sitt

nuvarande kapacitetstak.

Ingen av dessa möjligheter är utan komplikationer. Träkvista skola renoveras nu för att bli en modern F- 9 skola och att då inom några år flytta de äldre årskurserna till Tappströmsskolan är inte att nyttja nedlagda resurser väl. Ekebyhovsskolans lokaler för de äldre årskurserna behöver anpassas till ett förväntat elevantal vilket talar för en flytt av de äldre årskurserna och skulle samtidigt göra lokaler tillgängliga för yngre elever. Mot detta talar att skolan bedriver grundsärskola och har en grupp elever med höggradig autism som studerar enligt grundskolans läroplan. Bägge dessa grupper ska så långt som möjligt vara inkluderade i en reguljär skolmiljö samtidigt som avskilda lokaler och särskilda pedagogiska kompetenser är nödvändiga. Det talar starkt för att behålla en koppling till en F – 9 skola. En gymnastik- och idrottshall för skolan och föreningslivets behov kommer också att byggas i anlutning till skolan vilket också talar för att behålla även de äldre eleverna i skolan och därmed minska trycket på hallen vid Tappströmsskolan.

En olöst fråga i sammanhanget är Fritidsklubbens lokaler som är inrymda i Tappströmsskolan och upptar en del av skolan kapacitet. En större utökning av antalet elever i Tappströmsskolan skulle innebära att fritidsklubsverksamhet skulle behöva beredas plats på annat håll.

I tabellen nedan illustreras den kapacitetsökning som en förändrad skolorganisation skulle innebära.

Skola	kapacitet	elev vt13	behov kap år6	Förber kapökn
Munsö	135	75	10	nej
Sundby	150	153	25	ja
Sandudd	250	246	50	ja
Närlunda	312	298	50	ja
Tappen	550	349		
Ekebyh	560	469		
Träkvista	500	451		
Färentu	255	207		
Skå	140	130	25	nej
Stenh	350	350		
Uppgå	440	319		
Frist	389	394		
Summa	4031	3441	160	

Kapacitet per skola, faktiskt elevantal vårterminen 13 samt antagande om kapacitetsökning vid förändrad skolorganisation.

Överväganden och förslag

Det är angeläget att kommunens skolorganisation är i överensstämmelse med den nya läroplanen. Skolorganisationen i kommunen är idag uppbyggd utifrån ett F-5 samt 6- 9 perspektiv och till viss del med ambitionen att ha sammanhållna F – 9 skolor.

En anpassning av skolorganisationen till läroplanen innebär på flera håll inga förändringar utifrån ett lokalperspektiv.

En utökning av skolkapaciteten är nödvändig under de närmaste åren mot bakgrund av det bostadsbyggande som planeras i kommunen. I ett 4-6 årsperspektiv är en mindre kapacitetsökning sannolikt tillräcklig och kan tillgodoses med utökning av de mindre F-5 skolorna i samband med anpassning av den kommunala skolorganisationen till den nya läroplanen, LGR 11. Det kräver mindre investeringar och planarbete än att uppföra en ny skola i centrala Ekerö. Utöver de rena lokalutökningarna är det också nödvändigt att se över lokalerna i Ekebyhovsskolan, främst för de högre åren, för att möjliggöra ett lokalutnyttjande i nivå med den kapacitet som lokalytan anger.

I perspektivet, 6 – 10 år, tillkommer ytterligare lokalbehov. Det handlar då främst om centrala Ekerö. Behovet är dock begränsat och bör kunna lösas inom ramen för de befintliga skolorna. Om till exempel Ekebyhovskolan kan utökas så att det blir möjligt att ta emot ytterligare något fler elever, upp till 60 elever per årskurs, än vad som anges i kapacitetsmått är förutsättningarna att klara det ökande elevantalet goda.

Mot slutet av 10 årsperioden är det nödvändigt att ha förutsättningarna klara för var nästa skola (or) bör uppföras.

Det som inte blir löst på ett optimalt sätt är det låga kapacitetsutnyttjandet av Tappströmsskolan. Förutsatt att skolan är ett attraktivt alternativ kommer troligen inte elevantalet bli mycket mer än de 465 elever som angetts tidigare. Det är nästan 100 elevplatser lägre än kapacitetsmålet. Det uppvägs i viss utsträckning av att skolan bedriver kommunens förberedelseklassverksamhet för nyanlända. En verksamhet som kan antas komma fortsätta att öka och som behöver egna lokaler. Hittas ingen alternativ lokalisering för fritidsklubbens verksamhet föreslås den också att ligga kvar. Sammantaget är då lokalutnyttjandet relativt gott.

I det här PM:t har ingen hänsyn tagits till tillfälliga lokalbehov med anledning av ombyggnationer eller annat utan fokus har legat på att anpassa skolorganisationen enligt den nya läroplanen samt att lösa kapacitetsfrågorna på ett för kommunen fördelaktigt sätt såväl ur ett skol- och pedagogiskt perspektiv som ur ett ekonomiskt.

Förslag:

- Skolorganisationen av de kommunala skolorna anpassas till den nya läroplanen (LGR 11).
- Skolorna Sundby, Sandudden och Närlunda utökas snarast så att de även kan ta emot elever i år 6.
- Förutsättningarna för att utöka kapaciteten vid Skå skola utreds under det kommande året.
- Ekebyhovsskolans lokaler ses över för ett effektivare lokalutnyttjande samt förberedelse för en utökning av kapaciteten med 40 elever.
- Långsiktig planering för minst en ny grundskola i kommunen påbörjas under året.

Genomförande av förslagen ovan förutsätter beslut om investeringar. I ärendet till kommunstyrelsen om förslag till investeringsbudget 2014 med inriktning 2015 – 18 görs kostnadsberäkningar och prioriteringar av här föreslagna investeringar.

Anders Anagrius
Nämndansvarig barn & ungdom